

Vanda och Kervo välfärdsområdes nationalspråksnämnds utlåtande om samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena

Vanda och Kervo välfärdsområdes nationalspråksnämnd konstaterar att avtalet har beretts i samarbete med de tvåspråkiga välfärdsområdena och HUS sammanslutningen. Tidsschemat för beredningen har varit ytterst snävt och utlåtandena ska göras rätt skyndsamt. I beredningen har man iakttagit alla de delområden som i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, nedan ordnandelagen) föreskrivs som innehåll i samarbetsavtalet.

I enlighet med 39 § 2 mom. ordnandelagen avtalas i de tvåspråkiga välfärdsområdenas samarbetsavtal om följande:

- arbetsfördelning och samarbete mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena vid genomförandet av sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska där det är nödvändigt för att se till att de språkliga rättigheterna tillgodoses utifrån hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför;
- arbetsfördelningen och samarbetet för sådana social- och hälsovårdstjänster på svenska där det är ändamålsenligt för att tillgodose de språkliga rättigheterna utifrån hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora kostnader den medför, samt
- expertis som de tvåspråkiga välfärdsområdena ger varandra för att producera service på svenska.

Det konstateras följande om tjänsternas avtalsstruktur: "Parterna kan enligt 52 § i välfärdsområdeslagen med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans. Detta Avtal är ett huvudavtal, på basis av vilket Parterna ingår enstaka Serviceavtal om svenskspråkiga tjänster inom social- och hälsovården." Närmare innehåll i tjänsterna och villkor ska avtalas separat mellan beställare och serviceleverantör.

En bilaga har utarbetats med en förteckning över de social- och hälsovårdstjänster som omfattas av samarbetsavtalet och för vilka avtalsparterna har identifierat ett samarbetsbehov.

Fullgörandet av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga samarbetsområdena ska följas och utvärderas årligen. Varje avtalspart följer upp att avtalet fullgörs och rapporterar om det i sin egen organisation. Avtalsparterna ordnar regelbundna möten för att anpassa verksamheten. Dessutom har det för samarbetsavtalet utsetts en nätverksgrupp som upprätthåller en uppdaterad förteckning över social och hälsovårdstjänster på svenska för vilka avtalsparterna har identifierat ett samarbetsbehov och över de välfärdsområden som tillhandahåller tjänsterna. Samarbetets nätverksgrupp har inte bestämmanderätt eller behörighet. De beredande och verkställande tjänsteinnehavarna ansvarar för att beredning, beslut och verkställande av de frågor som samarbetsavtalets nätverksgruppar tagit upp sker i inom ramen för behörigheten.

Enligt 39 § 5 mom. i ordnandelagen finns det bestämmelser om nationalspråksnämndens skyldighet att lägga fram förslag om ändring av avtalet och följa hur avtalet fullgörs i 33 § i lagen om välfärdsområden. Enligt 33 § i lagen om välfärdsområden har en nationalspråksnämnd i uppgift att komma med förslag om innehållet i ett avtal om samarbete och arbetsfördelning i tvåspråkiga välfärdsområden, som avses i 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, lämna utlåtande om avtalet till välfärdsområdesfullmäktige samt följa fullgörandet av avtalet.

Nämnden ber avtalsparterna att ytterligare fästa särskild vikt vid följande teman:

- VAKE nationalspråksnämnd ber att man iakttar överenskommelsen om expertstöd. Enligt 39 § 2 mom. i ordnandelagen ska de tvåspråkiga välfärdsområdena avtala bl.a. om att ge varandra expertstöd i syfte att producera service på svenska.
- Nationalspråksnämnden föreslår att strukturen och innehållet i avtalets punkt 7 förtydligas exempelvis som följer: Med stöd av detta avtal är parterna inte skyldiga att ingå serviceavtal eller skaffa service av en annan part, såvitt detta inte är nödvändigt för att trygga invånarnas språkliga rättigheter. Ändringar och uppdateringar ska göras så att kundernas språkliga rättigheter inte äventyras som en följd av ändringarna.
- Nationalspråksnämnden hoppas att man i samarbetsavtalet beaktar den nya funktionshindersservicelagen, exempelvis med tanke på personer med syn- eller hörselskada samt övriga termer i lagreformen som påverkar tjänsterna, och att dessa antecknas i avtalsmallen.
- Till avtalets punkt 12 föreslås ett tillägg om nationalspråksnämndens roll och samarbetsformer samt indikatorer för att följa upp hur samarbetsavtalet fungerar i syfte att tillgodose de språkliga rättigheterna.
- Nationalspråksnämnden kräver att samarbetsavtalet omfattar alla de regionala svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna och att de språkliga rättigheterna tillgodoses genom samarbetsavtalet.

**- Vanda och Kervo välfärdsområdes nationalspråksnämnd
16.5.2023, Vanda**

Vantaan ja Keravan kansalliskielilautakunnan lausunto Helsingin kaupungin, kaksikielisten hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän yhteistyösopimuksesta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta toteaa, että sopimus on valmistelu yhteistyössä kaksikielisten hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän kesken. Valmistelun aikataulu on kuitenkin ollut hyvin tiivis ja sen viimeistely sekä lausumiset tehdään melko kiireisessä aikataulussa. Valmistelussa on huomioitu kaikki ne osa-alueet, jotka laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) on säädetty yhteistyösopimuksen sisällöksi.

Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa järjestämislain 39 §:n 2 momentin mukaan on sovittu seuraavista:

- kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä sellaisten ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteuttamisessa, joissa tämä on välttämätöntä kielellisten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi;
- työnjaosta ja yhteistyöstä sellaisten ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteuttamisessa, joita on tarkoituksenmukaista toteuttaa vain osassa hyvinvointialueita tehtävän vaativuuden, harvinaisuuden tai siitä aiheutuvien suurten kustannusten vuoksi sekä
- asiantuntijatuesta, jota kaksikieliset hyvinvointialueet antavat toisilleen ruotsinkielisten palvelujen toteuttamisessa.

Koskien palvelujen sopimusrakennetta sopimuksessa todetaan että: ”Osapuolet voivat Hyvinvointialuelain 52 §:n mukaan sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä. Tämä Sopimus on pääsopimus, johon pohjautuen hyvinvointialueet tekevät yksittäisiä Palvelusopimuksia ruotsinkielisistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.” Palvelujen tarkemmasta sisällöstä ja ehdoista sovitaan tilaajan ja palveluntuottajan välillä erillisellä palvelusopimuksella.

Yhteistyösopimuksen piiriin kuuluvista palveluista sopimukseen on laadittu liite, jossa on listattu ne sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, joiden osalta sopimusosapuolet ovat tunnistaneet yhteistyön tarpeen. Järjestämislain 39 §:n 5 momentin mukaan kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain. Kukin sopimusosapuoli seuraa sopimuksen toteutumista ja raportoi siitä omassa organisaatiossa. Sopijaosapuolten edustajien kesken järjestetään säännölliset tapaamiset, toiminnan yhteensovittamista varten.

Lisäksi yhteistyösopimuksen verkostoryhmäksi nimetty ryhmä ylläpitää ajantasaista luetteloja ruotsinkielisistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, joiden osalta sopijaosapuolet ovat tunnistaneet yhteistyön tarpeen sekä palveluita tarjoavista

hyvinvointialueista.

Yhteistyösopimuksen verkostoryhmä ei ole päättävä elin eikä sillä ole toimivaltaa. Yhteistyösopimuksen verkostoryhmässä käsitellyt asioita hyvinvointialueilla valmistelevat ja toimeenpanevat viranhaltijat vastaavat siitä, että asioiden valmistelu, päätöksenteko ja toimeenpano tapahtuvat toimivaltuuksien puitteissa.

Järjestämislain 39 §:n 5 momentin mukaan kansalliskielilautakunnan velvollisuudesta tehdä ehdotuksia sopimuksen muuttamisesta sekä seurata sopimuksen toteutumista säädetään hyvinvointialuelain 33 §:ssä. Hyvinvointialuelain 33 §:n mukaan kansalliskielilautakunnan tehtävänä on tehdä ehdotuksia kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyötä ja työnjakoa koskevan järjestämislain 39 §:ssä tarkoitetun sopimuksen sisällöksi, antaa sopimuksesta lausunto aluevaltuustolle sekä seurata sopimuksen toteutumista.

Lautakunta pyytää vielä sopijaosapuolia kiinnittämään erityishuomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta pyytää, että asiantuntijatuesta tehtyä sopimusta noudatetaan. 39 §:n 2 momentin mukaan asetuslaissa kaksikielisten hyvinvointialueiden tulee muun muassa sopia asiantuntijatuon antamisesta toisilleen ruotsinkielisen palvelun tuottamiseksi.
- Kansalliskielilautakunta ehdottaa, että sopimuksen 7 kohdan rakennetta ja sisältöä selvennetään esimerkiksi seuraavasti: Tämän sopimuksen tuella osapuolet eivät ole velvollisia solmimaan palvelusopimusta tai hankkimaan palvelua toiselta osapuolelta, ellei tämä ole välttämätöntä asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Muutokset ja päivitykset on tehtävä niin, että asiakkaiden kielelliset eivät vaaranna muutosten seurauksena.
- Kansalliskielilautakunta toivoo, että uusi vammaispalvelulaki otetaan huomioon yhteistyösopimuksessa mm. näkö- tai kuulovammaisten osalta sekä muut palveluihin vaikuttavat lakiuudistuksen ehdot ja ne kirjataan sopimukseen.
- Sopimuksen kohtaan 12 ehdotetaan lisäystä kansalliskielilautakunnan roolista, yhteistyömuodoista ja mittareista, joilla seurataan miten yhteistyösopimus toteuttaa kielellisiä oikeuksia.
- Kansalliskielilautakunta vaatii, että yhteistyösopimus kattaa kaikki alueelliset ruotsinkieliset sosiaali- ja terveyspalvelut ja kielelliset oikeudet toteutuvat yhteistyösopimuksen kautta.

**- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta
16.5.2023, Vantaa**

